

15.6.2023

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden viitteellinen henkilöstötarpeen arviointitaulukko

Valvira ja aluehallintovirasto julkaisivat keväällä 2021 mielenterveys- ja päihdekuntoutujien palveluihin viitteellisen ja suuntaa antavan henkilöstövoimavarojen arviointitaulukon. Tämän ohjeen liitteenä on päivitetty versio taulukosta, jossa on huomioitu vuoden 2023 alusta voimaan tulleet sosiaalihuoltolain asumispalveluja koskevat muutokset. Taulukkoa on muokattu ja siihen on lisätty osia interRAI-CMH arviointijärjestelmästä, jotka soveltuvat aiempia mittareita paremmin mielenterveys- ja päihdekuntoutujien palvelutarpeiden arvioimiseen avopalveluissa.

Taulukon käyttötarkoitus

Taulukon avulla lupa- ja valvontaviranomaiset arvioivat yhtenäisesti mielenterveys- ja päihdekuntoutujien sosiaalihuollon asumispalveluissa tarvittavan henkilöstön määrää. Asiakkaiden toimintakyvyn ja palvelujen tarpeen arvioinnin jälkeen taulukkoa voidaan hyödyntää riittävän henkilöstötarpeen määrittelemiseksi asumispalveluissa.

Henkilöstön riittävyttä ei arvioida pelkästään taulukon tuottaman tiedon perusteella eikä tietoa tulkita kategorisesti. Henkilöstön määrän ja rakenteen riittävyyden arviointi sekä lupahallinnossa että valvonnassa perustuu aina yksikkökohtaiseen kokonaisharkintaan. Kokonaisharkinnassa huomioidaan asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet sekä muut olosuhteet, kuten toimitilat ja tukipalveluhenkilöstön määrä.

Palveluntuottajat ja hyvinvointialueet voivat hyödyntää taulukkoa henkilöstön määrän arvioimiseen. Taulukkoa ei ole tarkoitettu asiakkaiden palveluihin sijoittamisen arviointiin, vaan jokaisen asiakkaan kohdalla on edelleen tehtävä yksilöllinen palvelutarpeen arvio ja myöntää asiakkaalle hänen tarvitsemansa palvelut sen perusteella.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen henkilöstötarpeesta

Ympäri vuorokautista palveluasumista tuottavan toimintayksikön keskeinen laatutekijä on määrältään riittävä hoito- ja kuntoutustyötä tekevä henkilöstö, jolla on myös tarvittava ammatillinen osaaminen laadukkaasti asumispalvelun tuottamiseen. Taulukossa on hyödynnetty

lupa- ja valvontaviranomaisten valvonnan kautta syntynyttä vakiintunutta näkemystä henkilöstön tarpeesta kyseisessä palvelussa. Tarvittavan henkilöstön määrän ja rakenteen arvio perustuu aina asiakkaiden toimintakyvystä saatuun tietoon.

Ympäri vuorokautiseen palveluasumiseen ohjautuu nykyisin runsaasti palveluita ja monipuolista tukea tarvitsevia asiakkaita, jolloin myös henkilöstön tarve on kasvanut aiemmasta. Hoidon ja huolenpidon lisäksi henkilöstöä tulee olla riittävästi ylläpitämään ja edistämään asiakkaiden toimintakykyä ja mahdollistamaan heidän osallisuuttaan ja sosiaalista kanssakäymistä. Tämän lisäksi tulee huomioida ikääntyneiden mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden yhdenvertaisuus muiden ikääntyneiden asumispalveluasiakkaiden kanssa.

Asiakastyötä tekevän henkilöstön lisäksi yksikössä tulee olla riittävästi henkilökuntaa siivoukseen, ruokahuoltoon ja muihin tukitehtäviin. Tällöin asiakastyötä tekevän ammatillisen henkilöstön työ pystytään kohdentamaan suoraan asiakastyöhön, kun tukitehtäviin on varattu riittävästi henkilökuntaa.

Sosiaalihuoltolain mukaan omavalvontasuunnitelma on laadittava sosiaalihuollon laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Henkilöstön riittävyyden seuranta tulee huomioida myös omavalvontasuunnitelmassa. Vastuhenkilö vastaa siitä, että riittävä henkilöstömäärä toteutuu kaikkina vuorokaudenaikoina.

Hyvinvointialueiden mielenterveys- ja päihdekuntoutujien palveluiden kilpailutuksissa tulee ottaa huomioon asiakasturvallisuus ja palvelujen laatu. Asianmukaisesti toteutetulla kilpailutuksella voidaan tukea hyvinvointialueiden omavalvonnan toteutumista ja vähentää tarvetta reaktiiviselle viranomaisvalvonnalle.

Arviointitaulukkoa päivitetään tarpeen mukaan.

Lisätietoja antavat:

Valvira ylitarkastaja Ilkka Kokkonen puh. 0295 209 367

Etelä-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Sari Torttila

Itä-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Mari Metsävainio

Lapin aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Marjut Eskelinen

Lounais-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Marjo Henrichson

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ylitarkastaja Jaana Aarnio

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto sosiaalihuollon ylitarkastaja Mirka Mäkipää

Valviran sähköpostiosoite on muotoa etunimi.sukunimi@valvira.fi ja aluehallintovirastojen sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@avi.fi

Lisätietoa RAI-arviointijärjestelmän mittareista löytyy Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen (THL) sivuilta tai

<https://thl.fi/fi/web/ikaantyminen/palvelutarpeiden-arviointi-rai-jarjestelmalla/tietoa-rai-jarjestelmasta/rai-jarjestelman-mittareita>

Lisätietoja TUVA®-mittarista löytyy FCG:n (Finnish Consulting Group Oy) sivuilta tai <https://www.fcg.fi/palvelut/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sote-menetelmat/tuva/>